

Sorter med klumprotresistens

Klumprotsjuka i höstraps är något som ökar i hela landet. Anledningen till detta är osäker men att uppmärksamheten bland odlare och rådgivare har ökat är påtagligt. En orsak skulle kunna vara våta höstar och spillraps efter skörd och i efterföljande grödor. Oljeväxtodling i klumprotsmittad jord kan normalt bara låta sig göras med resistenta sorter. Under 2015 har det återigen gjorts fyra sortförsök med resistenta sorter. Tre försök placerades på dokumenterat smittad jord och ett försök på frisk jord. Att gödsling med kalkkväve kan ha effekt finns flera rapporter om från utlandet. Metoden testades i ett av försöken där 60 kg N tillfördes i form av kalkkväve.

Kalkkväve till raps skall myllas 3–5 cm i jorden vid eller före sådd för att reagera med markvätska. Övergödsling på plantor i hjärtbladstadiet med grunda rotsystem har en toxisk effekt. När försöket lades ut hösten 2014 gjordes det på en försöksplats på Bollerup som hade identifierats via jordanalys med ett värde >10 miljoner kopior av klumprotsmitta. 10 miljoner kopior är extremt högt, vid värden över 50 000 kopior avråds från odling med mottagliga sorter.

Angreppen av klumprotsjuka i försöken blev inte fullt så omfattande som 2014. Endast i försöket på Bollerup, Tomelilla konstaterades stora angrepp. Så omfattande att vissa led näst intill var totalförstörda. Mottagliga sorter (Sortblandning, Compass, Apanaci, SY Alistorm) avkastade 1 470 kilo per hektar, de toleranta sorterna (Mendel, Mentor, Mendelson, SY Alister, Andromeda och CWH 298) avkastade i medeltal 4 680 kilo per hektar. Genom att använda kalkkväve kan skörden förbättras och angreppen av klumprotsmitta minskas.

Effekterna av detta var tydligare 2014, effekterna 2015 var varierande, men merskördarna kan vara betydande på mottagliga sorter. Påverkan på toleranta sorter kan vara negativ, det är oklart varför och det är heller inte säkerställt hur kalkkvävet bäst appliceras, myllat eller ovan jord.

När försöket placerades på frisk jord, (ett försök 2015) avkastar de toleranta sorterna något sämre än sortblandning. Ser man till försöken 2014 och 2015 kan toleranta sorter sägas ligga i nivå strax under sortblandning som i sin tur ligger cirka 5–10 procent under marknadsledande sorter.

2015 har sortblandning bestått av linjesorterna Epure och Apanaci samt hybriderna DK Exstorm och Visby.

Försöket visar att det går att odla toleranta sorter med framgång på klumprotsmittad jord. Mentor har högst avkastning och bäst oljehalt.

Tabell 1. Avkastningsresultat från sortförsök med klumprotresistenta sorter 2015 på smittad jord och frisk jord

	Boserup 130.000 c.u	Simrishamn 5.900.000 c.u	Tomelilla >10.000-000 c.u		Klagstorp Frisk jord
Skörd frö 9% kg/ha	5002	5054	494	494	5564 kg/ha
Råfett kg/ha	2249	2385	201		2623 kg/ha
Relativtal råfettskörd				Råfettskörd	
Sortblandning	100	100	100	494	100
Apanaci	106	99	670	3 170	97
Compass	105	103	360	1 766	104
Mendel	95	103	780	3 535	86
Mendelson	99	104	980	4 385	97
Mentor	105	100	1 070	4 649	106
Alister	92	109	1 120	5 037	91
Andromeda	98	94	1 310	6 007	97
SY Alistorm	98	103	90	443	97
CWH 298	99	100	930	4 435	98
CV%	7,6	14,9	62	62	7,6

Då fåltangreppen inte är speciellt stora förutom i Tomelilla redovisas ingen seriesammanställning.

Tabell 2. Avkastningsresultat från sortförsök och kalkkvävegödning 2015 på klumprotsmittad jord. Bollerup, Tomelilla, smitta: >10.000.000 c.u.

Skörd 9% frö kg/ha	Skörd Frö kg/ha 9%		Merskörd kg/ha
	Sulfan 60 kg N	Kalkkväve 60 kg N	
Sortblandning	494	2 212	1 718
Apanaci SvL	3 170	2 638	-532
Compass H DSV	1 766	3 116	1 350
Mendel NPZ	3 535	3 894	359
Mendelson NPZ	4 385	5 328	943
Mentor NPZ	4 649	3 224	-1 425
SY Alister H SYN	5 037	5 511	474
Andromeda Lim	6 007	3 408	-2 599
SY Alistorm SYN	443	2 367	1 924
CWH 298 H Mo	4 435	4 325	-110